

La llengua comuna, un dret civil fonamental

Puri Pinto i Martí Gasull.¹ Plataforma per la Llengua

Introducció

La Plataforma per la Llengua és una organització no governamental que treballa per promoure la llengua catalana com a eina de cohesió social. Treballem als diferents territoris de parla catalana i des d'una perspectiva transversal en l'àmbit socioeconòmic i audiovisual, en l'acollida lingüística a les persones nouvingudes, en les universitats i en l'educació i a les administracions, entre altres àmbits d'actuació. Els èxits aconseguits des del 1993 ens han portat reconeixements com el Premi Nacional de Cultura 2008 a la Projecció Social de la Llengua Catalana, atorgat per la Generalitat de Catalunya, o el Premi Popular del Voluntariat.

L'article que segueix té com a objectiu mostrar la llengua i les actituds lingüístiques com a dret civil i porta d'accés als altres drets. A la vegada volem trencar determinats tòpics i prejudicis vigents a la societat que són proclius a la confrontació. L'article conté una introducció teòrica sobre la dimensió social de la llengua i un resum de bones pràctiques realitzades que poden ser d'ajut als lectors.

La llengua comuna, un dret civil fonamental

Un discurs per a la inclusió social i el benestar

La ciutadania catalana viu immersa en una diversitat lingüística cada cop més evident que enriqueix el panorama cultural de la nostra societat. Tanmateix, aquesta diversitat no irromp sobre un

esquema lingüístic senzill, sinó sobre una situació de bilingüisme social que ha generat un desconcert lingüístic a través del qual la població ha demostrat no compartir els mateixos criteris a l'hora de fer servir totes dues llengües.

Per tant, el conflicte lingüístic existent entre les dues llengües cooficials de Catalunya és el bressol on s'estableix i creix la nova diversitat lingüística del nostre entorn i de tot el nostre país. Una diversitat que avala el cens de més de dues-centes llengües familiars diferents en les llars catalanes actuals, tal i com ho corroboren les dades del Departament d'Ensenyament.

No és, doncs, difícil de sospitar la importància vital del moment en el qual ens trobem. Un moment en què ens hem de plantejar l'harmonització de la convergència de moltes llengües diferents abans d'haver resolt un bilingüisme parcial segons el qual la majoria dels parlants bilingües són els que tenen el català com a primera llengua. Un bilingüisme, doncs, que fomenta l'abandonament de l'ús de la llengua catalana per bona part de la població catalanoparlant en benefici de la consolidació del monolingüisme de la població castellanoparlant, pel fet de no trobar àmbits socials on poder aprendre i practicar la llengua catalana. Actualment, qualsevol societat avançada i moderna no presenta un model lingüístic de monolingüisme rigorós, sinó un model de societat multilingüe que comparteix una mateixa llengua

de cohesió social o, encara millor, una llengua comuna.

La nostra societat, moderna i avançada, també té el dret d'igualar-se a les altres societats desenvolupades i compartir una mateixa llengua comuna que faci d'eix vertebrador de tres fites absolutament essencials i necessàries que ha de complir tota llengua comuna: cohesionar la societat, connectar el present social amb la pròpia tradició cultural i històrica del país i, per últim, mantenir i respectar la diversitat lingüística del nostre entorn i del nostre món.

Evidentment, per a l'establiment d'una llengua comuna cal, en primer lloc, prendre consciència de l'avantatge de la seva consecució i, en segon lloc, fer un canvi substancial de criteris en els hàbits lingüístics i mantenir uns nous usos a través dels quals la llengua catalana pugui esdevenir la llengua comuna d'ús públic. Tant a favor del primer pas com del segon, el nou discurs dels catalanoparlants d'adopció que s'ha afegit al discurs tradicional en defensa de l'ús social de la llengua catalana aporta molts i diversos arguments. Es tracta, doncs, d'un discurs mediador, consensuador, respectuós, harmoniós, cívic i enriquidor que explica com compatibilitzar la cultura i la llengua d'origen amb la cultura i la llengua catalanes. A més, explica tot el seguit d'avantatges que aporta als no

1. Amb la col·laboració de Gemma Ponsa, Carmen Pérez i Josep Anton Fernández.

catalanoparlants d'origen el fet d'adoptar la llengua catalana. És el discurs d'uns «afectats pel benefici de l'adopció lingüística» que volen compartir l'alliberament i l'enriquiment que els ha suposat el fet de trencar els tòpics i els prejudicis segons els quals els catalanoparlants d'origen s'ancoren en l'abandonament lingüístic del català davant d'un castellanoparlant o nouvingut, i als catalanoparlants d'adopció els resol el dubte de la seva legitimitat i normalitat. Vivim en una societat que d'ençà la transició democràtica encara se sorprèn i premia amb un segell de sorpresa, agraïment i anormalitat la «tenacitat» i la «valentia» d'un parlant que parla català malgrat que «se li noti que no en té un bon domini» i, fins i tot, aquest reconeixement sovint es transforma en una simbòlica condescendència expressada en castellà que, automàticament, li traurà les ganes de continuar practicant i aprenent una llengua que (no hem d'oblidar-ho) també és seva i compta amb ell per a les seves garanties de futur.

El nou discurs dels catalanoparlants d'adopció intenta, sobretot, respondre al dret civil de trobar una fórmula harmònica, assertiva i assenyada de nova gestió lingüística en la nostra societat per tal d'aconseguir que el català, l'única llengua que (ateses les tres fites essencials de tota llengua comuna exposades anteriorment) compta amb la legitimitat de ser llengua comuna i pública en la societat catalana, trobi el seu lloc i el seu reconeixement. Aquesta

fitxa s'aconseguirà, d'entrada, a través d'una gestió lingüística que augmenti la presència pública de la llengua catalana i, així mateix, que bandegi els criteris mecànics i inconscients d'«abandonament de la llengua catalana» i els substitueixi pels de «canvi de llengua». La diferència entre tots dos conceptes consisteix en el fet que l'abandonament d'una llengua es duu a terme d'una manera gratuïta i innecessària atès que el parlant «abandona» la llengua davant d'un interlocutor que no la fa servir però que l'entén. És a dir, el receptor no necessita que l'emissor deixi de fer servir la llengua que utilitza perquè la comunicació és perfectament possible malgrat que tots dos no parlin el mateix idioma. Per altra banda, el canvi de llengua es realitza quan la intercomprensió entre dos parlants que parlen llengües diferents no és pas possible. En aquest cas, un dels dos triarà una llengua que l'altre conegui per tal de poder mantenir una comunicació correcta i satisfactòria. Ara per ara, els usos lingüístics d'un gran nombre de persones catalanoparlants empren l'automatisme de l'abandonament de la llengua catalana atès que la deixen d'emprar davant d'interlocutors que, tot i no parlar-la, són perfectament capaços de comprendre-la.

Per tot plegat, el nou discurs dels catalanoparlants d'adopció permet trobar les fórmules per establir una gestió lingüística a través de la qual resoldre un bilingüisme ancestral i confús i, alhora, una diversitat lingüística nova i recent

que reclama tanta unitat i uniformitat en els elements que necessita compartir (una llengua comuna consolidada) com diversitat en els que ha d'aprendre a respectar (tot el ventall de diferents cultures i llengües que conviuen en la nostra societat).

El discurs dels que a través de l'adopció lingüística han establert amb la llengua adoptada una relació personal i afectiva que li permet projectar-se ferma i digna en el seu futur, és un discurs que permet reeixir en un dret bàsic de tota la ciutadania: el de fer possible que la llengua de cohesió social sigui la pròpia llengua comuna, un element essencial per aconseguir el dret social de cohesió, el dret històric d'arrelament a la cultura del país i el dret cívic i humà de continuar gaudint del ric patrimoni de la nostra diversitat lingüística i cultural. La sostenibilitat lingüística que s'hi defensa és, per coherència, tan legítima com la defensa de la sostenibilitat del medi ambient i si per respectar la natura hem hagut d'acceptar (o, si més no, reconèixer com a bons) nous hàbits com ara no fer servir bosses de plàstic, fer més ús dels transports públics, reciclar les escombraries, etc.; d'igual manera caldrà acceptar un canvi de criteris en la nostra gestió lingüística actual per tal d'establir la llengua catalana com a llengua comuna de la nostra societat.

Perquè, en definitiva, allò que farà progressar, evolucionar i millorar les garanties de consecució dels drets civils més fonamentals de la nostra societat

en el seu futur, sovint dependrà, sobretot, de la responsabilitat, la consciència i l'adaptabilitat en els nostres hàbits més quotidians. I un d'aquests hàbits, evidentment, són els nostres usos lingüístics.

Un pas cabdal per a la consecució d'aquests objectius és la necessària aprovació de l'article 6.2. de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, en què es recull que «totes les persones tenen el dret d'utilitzar les dues llengües oficials i els ciutadans de Catalunya tenen el dret i el deure de conèixer-les. Els poders públics de Catalunya han d'establir les mesures necessàries per a facilitar l'exercici d'aquests drets i el compliment d'aquest deure». Aquest article ens recorda, doncs, que quan parlem de drets, necessàriament hem de parlar també de deures. Per consegüent, si els ciutadans de Catalunya tenim el deure de conèixer el català, també els mateixos ciutadans (i, entre ells, també els nousvinguts) tenen el dret a exigir les condicions necessàries per poder aconseguir aquest deure.

És d'acord amb aquest discurs que expliquem a continuació un seguit de bones pràctiques i experiències impulsades per la Plataforma per la Llengua que ens permeten de constatar que realment la llengua catalana pot actuar com a vehicle d'inclusió social, en el context d'esdevenir vehicle d'entrada a la comunitat perquè ningú no se'n senti exclòs, en el marc de vertebrar totes les identitats que conviuen a casa nostra. Volem esperar

els lectors a treballar en aquesta línia, perquè l'experiència és realment apassionant:

Experiències: els drets lingüístics com a vehicle de pertinença

a la comunitat²

Nova ciutadania: la xarxa d'entitats

La Plataforma per la Llengua dinamitza una xarxa d'entitats i organitzacions formades per persones immigrades, que treballa la llengua catalana com a vehicle per a l'adquisició de drets socials cap a una ciutadania plena. L'objectiu d'aquesta xarxa d'entitats és incentivar les relacions interculturals i socials i treballar iniciatives conjuntament. Es tracta d'iniciatives que tant poden sorgir de la Plataforma per la Llengua com de qualsevol altra entitat que forma part de la xarxa. La dinamització inclou:

- Visites periòdiques a les seues socials i activitats de les entitats.
- Organització de les reunions que celebrem mensualment.
- Participació i suport a les iniciatives de les entitats que formen part de la xarxa i difusió de les seves activitats a través dels mitjans de què disposa la Plataforma per la Llengua, com ara la revista *La Corbella*, el web o el butlletí electrònic.
- Generació d'idees i projectes en consonància amb els objectius de la xarxa.
- Acompanyament lingüístic a les entitats que formen part de la xarxa.
- Suport en continguts digitals.

- Difusió conjunta de les problemàtiques socials de les persones d'origen divers, a fi d'incidir en el context polític, i treball conjunt perquè totes les persones que viuen al nostre país adquireixin els drets de ciutadania.

Actualment vint-i-quatre entitats estan treballant conjuntament, generant sinergies. La majoria d'experiències que descrivim a continuació s'han generat a partir del treball que aquest equip ha fet possible.

El català, llengua comuna. Sant Jordi

Cada any, la Plataforma per la Llengua, conjuntament amb més d'una vintena d'entitats i associacions representants de la immigració a Catalunya organitza, durant la diada de Sant Jordi, un seguit d'actes destinats a potenciar el paper del català com a element d'inclusió de les persones nousvingudes i com a eina que contribueix a la cohesió social. Les reivindicacions i el contingut d'aquest acte estan expressades en el manifest «El català, llengua comuna», redactat per diverses entitats, que trobareu com a annex al final d'aquest article.

La Plataforma per la Llengua, amb la celebració del Sant Jordi, pretén afavorir l'intercanvi i la relació de les entitats de persones immigrades amb les entitats i la població catalana, amb la intenció de facilitar la incorporació de les persones nousvingudes a la societat

2. Més informació a:

<http://www.plataforma-llengua.cat/>

d'acollida i d'incentivar les relacions interculturals. Fer els nous catalans protagonistes d'una festa tan emblemàtica com Sant Jordi és una manera clara de fer-los copartícep d'un projecte comú a partir del qual caldrà que tots, tant els que hem arribat abans com els que hem arribat després, construïm una societat diversa i rica, però a la vegada vertebrada. Amb l'acte volem reivindicar l'ús del català com a signe visible d'identificació amb la societat catalana i el paper que fa per evitar la discriminació, ja que dilueix el concepte d'immigrant i contribueix a la inclusió social. L'acte dura tota la jornada amb activitats de tot tipus i per a tots els públics. Al matí es fan tallers de llengües (quítxua, aimara, xinès, àrab i urdú), tallers de manualitats (espai de trobada i mural de la pau), contes bolivians i contes eslaus, i un trencaclosques de les llengües. A la tarda s'inclouen les actuacions dels diferents grups relacionats amb les entitats i amb el món de la immigració. Aquests espectacles sempre es basen en l'esperit d'obrir fronteres, i per tant, tots els grups hi inclouen elements de fusió de diverses procedències, i diverses llengües, prenent el català com a eix vertebrador. El 2010, per exemple, entre altres, destaquem un concert de fusió entre el grup juvenil Macedònia i la coral de Voces y Música para la Integración de la Federació d'Associacions Americanes de Catalunya (FASAMCAT), rumba amaziga amb danses bolivianes, el grup Detotarrel (que descriurem més endavant), i un

concert conjunt d'Unidos por el Flow (hip-hop) i Pirat's Sound Sistema (ragga) amb la col·laboració d'altres solistes nouvinguts. El cas d'Unidos por el Flow és enguany tota una novetat ja que representa un exponent del hip-hop llatinoamericà que té èxit entre els adolescents i joves, i que per primera vegada ha fet un concert interactiu amb el públic, en col·laboració amb altres grups, en català. Al llarg de la jornada es fa la lectura del manifest «El català, llengua comuna». A l'acte hi assisteixen unes cinc mil persones de procedències diverses, i es difon a la premsa, i entre els principals agents polítics i socials del país, i en especial a la premsa del món de la immigració.

Detotarrel

Aquesta experiència, realitzada el 2009, va consistir en l'elaboració de la composició de *Detotarrel* i la seva gravació en CD amb el lema «El català, llengua comuna», amb els mateixos objectius que l'experiència anterior. Aquest projecte va ser també organitzat per la Plataforma per la Llengua i vint-i-quatre associacions de persones immigrades, amb la producció d'Enderrock i Hace Color. La idea que persegueix aquest treball permet con- jugar la música i les veus d'artistes novells nouvinguts relacionats amb les entitats de persones immigrades de la xarxa esmentada amb músics catalans i nouvinguts experimentats. Com a valor afegit cap dels artistes de la llista d'origen immigrant no havia enregis-

trat mai cap cançó en català, i aquesta era la primera vegada que utilitzaven aquesta llengua, amb les conseqüències positives que això comportava per a l'establiment de models lingüístics. La base musical del projecte és de Nour (origen algerià), i de la qual en destaquem el seu cantant, Yacine Belanhcene. Hi intervenen també cantants que normalment canten en català com Joan Garriga, Beth, Gerard Quintana i Guillamino, i cantants com Famiya Khan (originària de Bangladesh), Babascar Gaye Voces y Música para la Integración (coral d'infants llatinoamericans i d'altres orígens), Shian (d'origen amazic), Nikol Kollars (nascuda als Estats Units, de mare xinesa i pare irlandès), i Unidos por el Flow (grup de rap d'origen llatinoamericà).

Aquest CD ha tingut una distribució massiva (25.000 exemplars), juntament amb el text «El català, llengua comuna», arreu del territori de parla catalana, amb la col·laboració de la revista *Enderrock*.

Dues exposicions sobre llengua, immigració i cohesió social

La Plataforma per la Llengua, conjuntament amb les entitats de la xarxa descrita més amunt, va elaborar i difondre dues exposicions sobre llengua i immigració:

«El català? És chévere!»

L'exposició «El català? És chévere!» va adreçada a la població catalana d'origen llatinoamericà, i vol treballar

actituds positives envers la llengua catalana pels membres d'aquesta comunitat. L'exposició està escrita en català, castellà, quítxua, aimara i guaraní i mostra com la llengua catalana és una bona eina que permet a les persones immigrades participar en la societat catalana. Incideix en la utilitat del català, en la mesura que ajuda que les persones novingudes perdin l'estigma d'immigrants i passin a convertir-se simplement en catalans i catalanes. Mostra que el català és necessari per viure a Catalunya i que, per exemple, permet millorar la situació laboral de les persones o fa que els pares puguin ajudar els fills a l'escola.

Amb l'exposició mostrem que l'aprenentatge i ús del català són els signes visibles de la identificació de les persones novingudes amb la societat catalana, perquè participin en la creació d'un nou espai que hem de construir conjuntament.

L'exposició es va realitzar amb el suport i la col·laboració de diverses entitats de persones d'origen llatinoamericana.

«Obre't en català»

L'exposició «Obre't en català» va adreçada a la població que té el català com a primera llengua perquè l'utilitzi com a eina d'inclusió a la nostra societat de les persones immigrades, i té com a propòsit mostrar com l'hàbit de canviar de llengua amb una persona immigrada equival a una nova forma d'exclusió social.

L'exposició comença tractant els corrents migratoris com un tret característic i motor de la societat catalana, per passar a mostrar la responsabilitat de la societat d'acollida en la inclusió social dels novinguts, els prejudicis i tòpics envers la immigració que tenen relació amb l'ús de la llengua catalana, l'hàbit d'amagar el català a les persones novingudes com una nova forma d'exclusió social i la incongruència de mantenir aquest hàbit en una societat democràtica. Finalment es forneixen alguns exemples de com actuar per fomentar la inclusió social de la població novinguda.

Aquesta exposició es va elaborar amb el suport de diverses entitats del món de la immigració.

Les dues exposicions es van inaugurar al Parlament de Catalunya i al Saló de Cròniques de l'Ajuntament de Barcelona la primavera de 2009, i al llarg del 2009 i el 2010 han recorregut diverses comarques de Catalunya.

Guia *Salam al català*

Es tracta d'una guia redactada i dissenyada conjuntament amb el Consell Islàmic i Cultural de Catalunya i el Centre Cultural Islàmic Camí de la Pau i amb la col·laboració d'altres comunitats religioses islàmiques. L'interessant del projecte consisteix en la implicació directa de les entitats islàmiques, i en llur participació activa en la difusió del projecte i l'assumpció dels continguts. Es tracta d'un treball fet des de la perspectiva de la comunitat islàmica, amb

l'objectiu també d'incorporar-hi els membres en el projecte comú.

La guia té un pròleg escrit per Mohammad Halhoul, portaveu del Consell Islàmic i Cultural de Catalunya i, en el cas de la versió en urdú, per Mohammad Iqbal, del Centre Cultural Camí de la Pau, i consta de continguts com: un apartat en què es reconeix l'Islam com a part de la identitat catalana (amb el reconeixement de la presència de l'Islam a Catalunya al llarg de la història), les dades i la importància de la llengua catalana en el context espanyol i europeu, el català i les llengües romàniques, la vitalitat del català, el català com a llengua d'oportunitats, la relació del català amb paraules àrabs, alguns aspectes legals en relació amb la llengua a Catalunya, i la utilitat del català.

La guia es troba en format electrònic a: http://www.plataforma-llengua.cat/estudis_i_publicacions/interior/41 i en format imprès a la seu de la mateixa Plataforma per la Llengua.

Projecte «El català també és teu»

La Plataforma per la Llengua disposa d'un grup de treball format per catalanoparlants d'adopció. Són catalanoparlants que no tenen el català com a llengua materna, per a ells el català és la seva llengua d'adopció i, des del punt de vista dels que han exercit la voluntat de fer-la seva, aporten arguments nous i interessants en defensa de l'ús social de la llengua catalana. Aquest grup de treball treballa per tal de desenvolupar

i difondre aquest nou discurs, un discurs mediador i conciliador entre els diversos punts de vista que es troben en la situació lingüística de la nostra societat, atès que compatibilitza la llengua i la cultura d'origen amb la cultura i la llengua catalanes i, el més important, aconsegueix crear una identitat comuna, legítima i àmplia en el si de la nostra nova societat, cada cop més diversa i plural.

Un dels objectius principals d'aquest grup és fer campanya a favor de l'ús social de la llengua per tal de crear cada cop més situacions i contextos en els quals les persones que encara no parlen català puguin trobar els àmbits i les persones amb els quals començar a parlar-lo. Una de les seves produccions ha estat l'elaboració i la publicació de la guia *El català també és teu* que difon justament el discurs i l'experiència d'aquells que han adoptat la llengua catalana per tal d'afavorir-ne l'ús. La guia es caracteritza per l'enorme amplitud del possible públic destinatari: òbviament, inclou la població immigrada recentment, els i les persones que estan aprenent català i els participants de Voluntaris per la Llengua, però també inclou la població nascuda a Catalunya i escolaritzada en català que no en fa un ús habitual, així com els catalanoparlants d'origen que sistemàticament abandonen el català davant de qui no el parla, hàbit amb el qual s'evita crear contextos en què els no catalanoparlants puguin aprendre i parlar la llengua catalana.

Considerem interessant fer una aproximació als arguments que exposa i desenvolupa la guia en cadascuna de les seves diverses fases d'adopció de la llengua.

– Fase 1. Primera aproximació del o la potencial catalanoparlant a la realitat i la presència de la llengua catalana. Llengua que, fins ara, era fora del seu entorn més quotidià. Plantejament de diverses preguntes i exposició de prejudicis i tòpics molt recurrents.

– Fase 2. Augment de l'apropament a la llengua. El o la potencial catalanoparlant es planteja seriosament prendre la decisió de començar a aprendre i parlar la llengua catalana.

– Fase 3 i 4. El o la potencial catalanoparlant ja s'ha convertit en nou catalanoparlant que fa front a tots els dubtes i les incerteses que li crea el fet de sentir-se insegur davant de si mateix i dels altres.

– Fase 5. L'aprenentatge de la llengua ja ha finalitzat i el seu coneixement és reeixit. Tanmateix, la identitat i la legitimitat del o la catalanoparlant d'adopció encara s'ha de consolidar. La legitimitació és alhora un procés individual i col·lectiu.

– Fase 6. Tot el seguit de qüestions que planteja l'autolegitimació del o la catalanoparlant d'adopció són compartides amb el seu entorn i, doncs, la resposta a les mateixes és una tasca general i social d'acceptació i reestructuració dels nous paràmetres sociolingüístics que l'adopció lingüística d'aquesta nova tipologia de parlants ha establert.

Guia pràctica d'acollida lingüística: Guia de recursos per a l'acollida en llengua catalana destinada als agents educatius i socials

Aquesta guia, elaborada per la Plataforma per la Llengua i amb la col·laboració de la Fundació Lluís Carulla, està adreçada als docents de l'educació formal i no formal. En aquest treball hi ha reflexions i recursos útils per als agents educatius per tal d'adoptar les actituds lingüístiques adequades en cada situació. A la vegada s'hi descriuen eines pedagògiques per a un bon desenvolupament de les tasques pedagògiques. En concret, s'hi tracten les qüestions següents:

– L'acollida inicial: els hàbits lingüístics dels agents educatius i socials, la necessitat d'aprendre el català, els recursos públics d'orientació i suport a l'acollida lingüística, la primera acollida al centre escolar o de lleure, la integració lingüística en l'àmbit laboral.

– L'aprenentatge de la llengua catalana: la didàctica de la llengua catalana, el tractament de la diversitat cultural i lingüística, la participació i l'èxit escolar en l'alumnat nouvingut, l'aprenentatge lingüístic en el lleure.

– Les relacions socials: relacions amb l'alumnat nouvingut, relacions amb les famílies nouvingudes.

– Bones pràctiques: en aquest apartat es descriuen sis bones pràctiques d'entitats, empreses, o de la mateixa administració.

La difusió de la guia va superar les nostres previsions i ens consta que és

utilitzada pel personal dels centres educatius del país.

Aquesta guia es va realitzar l'any 2006, amb posteriors noves edicions, i es troba al web: http://www.plataforma-llengua.cat/estudis_i_publicacions/interior/43 o bé presencialment a la seu de la Plataforma per la Llengua.

Elaboració i edició de la guia De cara a la ciutadania, de cara al català. Una guia sobre l'acollida lingüística per al personal de les administracions públiques, i entitats prestadores de serveis

Aquesta guia, editada l'any 2009 amb la col·laboració de la Fundació Lluís Carulla, pretén donar resposta a les noves necessitats lingüístiques amb què es troba actualment el personal de les administracions públiques i entitats prestadores de serveis públics, tenint en compte que en pocs anys s'ha passat d'un context majoritàriament bilingüe o trilingüe (a la Vall d'Aran) a un altre molt més divers, en què es parlen més de dues-centes cinquanta llengües. Per tot plegat, aquests professionals es veuen abocats a una realitat lingüística on la llengua catalana té un paper de primer ordre com a element bàsic per a la futura inclusió social de les persones novvingudes.

La guia s'ha fet amb la col·laboració de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, de l'Associació Catalana de Municipis i Comarques (ACM) i de la Federació de Municipis de Catalunya.

L'estructura d'aquesta publicació es basa en quatre temàtiques: la primera

–d'un to expositiu– té per funció mostrar, a través de dades, quines són les característiques de la llengua catalana: l'àmbit on es parla, la quantitat de parlants que té, quanta gent la coneix, la vitalitat i importància de la llengua catalana, la diversitat lingüística del país, xifres sobre els percentatges de novinguts que aprenen la llengua o les bones pràctiques en acollida lingüística en les administracions públiques catalanes.

La segona temàtica se centra en aquells elements que fan referència a la llengua i que afecten els treballadors de l'administració pública o entitats de serveis públics. Entre aquests elements hi ha, per exemple, el de la tria lingüística, la normativa que afecta el sector públic, la consciència de ser un referent lingüístic, la superació de tòpics i un seguit d'estratègies per facilitar la comunicació oral i escrita. Tot basat en el discurs innovador que comentàvem més amunt.

La tercera temàtica que abraça la guia són informacions adreçades a les persones usuàries de l'administració o d'entitats prestadores de serveis públics. En aquest apartat, la guia explica les oportunitats que ofereix la llengua catalana, l'ensenyament del català per a adults, el Voluntariat per la Llengua, l'àmbit de l'escola, les empreses i establiments oberts al públic i les consultes o incidències relacionades amb l'ús de la llengua.

Per acabar, el quart apartat fa referència a la temàtica dels recursos pràctics adreçats als professionals del

sector públic (diccionaris, serveis de traducció, etc.). També s'hi troben un seguit de recursos per a les persones usuàries dels serveis que ofereixen les institucions i entitats públiques (cursos de català presencials i no presencials, programes per a millorar la comunicació oral en català, recursos per a les empreses, etc.).

A més a més, la guia es clou amb un annex amb la normativa legal sobre la llengua a Catalunya i els apartats corresponents a llengua del Pacte Nacional per a la Immigració.

El contingut d'aquesta guia és la base per als tallers de sensibilització lingüística i inclusió social que la nostra entitat està duent a terme.

Podeu trobar la guia a: http://www.plataforma-llengua.cat/estudis_i_publicacions/interior/58 o bé a la seu de la nostra entitat.

Annex: el manifest «El català, llengua comuna»³

Pròleg

Qui digui que una llengua no és res més que una manera de compartir informació i que mentre ens comuniquem ja està bé, s'equivoca. Una llengua és molt més que això i la nostra posició davant d'ella determina la naturalesa de les nostres relacions, el nostre posicionament en el món, de la mateixa manera que triar una paraula i no una altra diu més de nosaltres que el missatge que fem arribar. La llengua no es pot desvincular mai dels vincles afectius que ens proporciona, del pont que ens ajuda a establir amb els altres. Per això només a través del coneixe-

ment i ús de la llengua d'un país es pot copsar la seva naturalesa real, es pot produir el reconeixement mutu entre els que pretenen comunicar-se. Et parlo en aquesta llengua perquè et reconec com a proper i no t'excloc, jo et parlo en la teva llengua perquè vull formar part d'aquest tot.

Najat El Hachmi, escriptora

El català, llengua comuna

Les entitats signatàries d'aquest manifest, associacions de persones immigrades i organitzacions de suport a les poblacions immigrades, volem compartir amb el conjunt dels ciutadans les nostres reflexions al voltant de la llengua catalana i dels elements que faciliten el procés d'inclusió social de les persones nouvingudes. Creiem que són una sèrie de punts als quals la societat catalana no pot renunciar si pretenem construir una societat justa i cohesionada. Per tot això manifestem el següent:

1. L'arribada de gent de tot el món ha fet que en aquesta terra es parlin avui dia més de dues-centes cinquanta llengües. Aquí vivim també en xinès, en wòlof, en urdú, en quítxua, en anglès, en gallec, en amazic o en àrab. Oferim les nostres llengües i cultures d'origen per enriquir aquest país, i aquest oferiment creiem que la societat catalana l'ha d'aprofitar.

2. Les administracions i institucions públiques han d'apostar per un model educatiu inclusiu, que no segregui l'alumnat per motius d'origen, i que

potenciï el reconeixement de la diversitat lingüística. El català ha de ser la llengua vehicular de l'ensenyament. Aquest fet és compatible amb la promoció del respecte de les noves llengües que ara també són catalanes.

3. En aquest context de diversitat lingüística, el català és la llengua que ens uneix a tots i a totes. És l'idioma amb el qual volem construir la societat i que tothom pot compartir, per això volem que sigui la llengua comuna.

4. En aquest sentit, els poders públics encara poden fer molt més perquè tothom que vulgui aprendre el català ho pugui fer. L'ús de la llengua pròpia és un dret que recull la llei. Els poders públics, per tant, han d'establir les mesures necessàries per facilitar l'exercici d'aquest dret als qui ens establim en aquesta terra.

5. La defensa del català és la defensa de totes les nostres llengües. Volem transmetre la importància que té parlar la llengua del lloc on es viu. Nosaltres també volem que en els nostres països d'origen la llengua pròpia sigui compartida per tothom.

6. El català és una eina d'inclusió social. Quan utilitzem el català fem una aproximació real a la societat catalana i propiciem la relació entre els qui hem arribat ara i els qui van arribar abans. Fent servir la llengua aconseguim ser reconeguts com a propis del lloc i assolim, ni que sigui simbòlicament, la condició de ciutadans.

7. Adoptar la llengua pròpia és un pas necessari per gaudir d'una ciutada-

3. Entitats signants del manifest: Asociación de Inmigrantes Ecuatorianos en Catalunya para la Solidaridad y la Cooperación (Llactacarú), Asociación de Mujeres Ecuato-guineanas E'Waiso Ipola, Asociación de Profesionales Bolivianos en Barcelona (APBB), Associació Catalana de Residents Senegalesos, Associació Cultural, Educativa i Social Operativa de Dones Pakistaneses (ACESOP), Associació d'Amics del Poble Marroquí (ITRAN), Associació d'Estudiants i Investigadors Xinesos de Catalunya, Associació de Dones Amazigues Tamettut, Associació de Tallers Afrocatalans (ATAC), Associació de Treballadors Immigrants i Marroquins de Catalunya (ATIMCA), Associació de Treballadors Pakistanesos, Casa Eslava, Centre Cultural Islàmic Camí de la Pau, Centro Boliviano-Catalán, Comunitat Palestina de Catalunya, Cornellà Sense Fronteres (membre del grup Agraw Amazic N Catalunya), El Mirador dels Immigrants, Els Altres Andalusos, Espazo Galego dos Països Catalans, Federació d'Associacions Americanes de Catalunya (FASAMCAT), Federació d'Entitats Bolivianes a Catalunya (Fedebol), Federación de Entidades Ecuatorianas en Catalunya (FEECAT), Plataforma per la Llengua, Rede.cat i Veü Pròpia.

nia en igualtat de condicions. L'adopció del català ha d'anar acompanyada també de mesures que facilitin l'adquisició dels drets socials i polítics.

Aquest país té el repte que ens incorporem a la societat catalana i, així, participem en la creació d'un espai comú. Per fer-ho possible és imprescindible que ho fem en condicions d'igualtat i, per això, és tan important que adquirim els mateixos instruments i drets que té qualsevol ciutadà. Tots els drets estan lligats entre si. El dret a l'habitatge és inseparable del dret al treball, del

dret lingüístic o del dret a votar. Tots van en aquesta mateixa direcció de promoure la inclusió social i l'adquisició de la ciutadania catalana.

8. El català és sinònim de cohesió. La llengua és el millor vehicle per fer comunitat, més enllà de la comunitat cultural de cadascú. L'ús de la llengua és la millor manera i la més fàcil d'implantar-se en la societat civil catalana i de construir la millor societat per a tothom.

9. La llengua és una eina d'aproximació i no pas un instrument de con-

frontació. Des d'alguns sectors es vol utilitzar la llengua com a arma d'enfrontament polític. Cap llengua mereix aquest tracte. Creiem en la capacitat que té per trencar els murs de la comunicació i per desfer les fronteres que ens separen.

10. Volem viure en català! Fem del català la llengua d'acollida. No ens discrimineu pel fet d'haver nascut en un altre lloc i permeteu-nos, parlant-nos en català, que participem en la construcció d'aquest país que entre tots i totes estem edificant. 